БҮТҮН ӨЛКӘЛӘРИН ПРОЛЕТАРЛАРЫ, БИРЛӘШИН!

1934-чү илдән чыхыр

АЗӘРБАЈЧАН МҮӘЛЛИМИ

АЗӘРБАЈЧАН ССР МААРИФ НАЗИРЛИЈИНИН ВӘ ССРИ МААРИФ, АЛИ МӘКТӘБ, ЕЛМИ ИДАРӘ ИШЧИЛӘРИ ҺӘМКАРЛАР ИТТИФАГЫ АЗӘРБАЈЧАН КОМИТӘСИНИН ОРГАНЫ

«АЗЕРБАЙДЖАН МУЭЛЛИМИ» («УЧИТЕЛЬ АЗЕРБАЙДЖАНА»)
Орган Министерства просвещения Азербайджанской ССР и Азербайджанского Республиканского Комитета профсоюза работников просвещения, высшей школы и научных учреждений СССР.

ЧҮМӘ АХШАМЫ
29
СЕНТЈАБР
1960-чы ИЛ.
№ 78 (1170)

ГИЈМӘТИ 40 ГАП.

ЕЛМИ-ФАНТАСТИК ҺЕКАЈӘЛӘР КИТАБЫ

Шакирдләрин мәктәбдә алдыглары биликләри мөһкәмләндирмәкдә елми-фантастик һекајәләрин чох бөјүк әһәмијјәти вардыр. Бу һекајәләр ушаглары техниканын јени кәшфләри вә наилијјәтләри илә таныш едир, онларын дүнјакөрүшләрини кенишләндирир, хәјалларыны зәнкинләшдирир.

Бу саһәдә Азәрбајчан әдәбијјатында мүәјјән бир ирәлиләјиш нәзәрә чарпагдадыр. Охучуларымыз Емин Маһмудовун елми-фантастик мөвзуда јазылмыш һекајәләрини вә «Каинат кәнизи» адлы повестини охумушлар. Бу күнләрдә исә Ушагкәнчнәшр елми-фантастик һекајәләрдән ибарәт олан јени бир китабла охучуларымызы севиндирмишдир. «Сеһирли оглан» адланан бу китабы кәнч јазычы Намиг Абдуллајев јазмышдыр.

Китабда кәнч мүәллифин бир-бириндән тамамилә фәргләнән дөрд марағлы һекајәси верилмишдир. Һекајәләрдә гејри-ади һадисәләр, кәләчәкдә ола биләчәк әһвалатлар тәсвир олунур. Јазычы марағлы пријомларла бу һадисә вә әһвалатлары балача охучулар үчүн садә вә ајдын бир дилдә тәсвир едә билмишдир.

«Сеһирли оглан» һекајәсиндә надырым сур'әтли бир адам һаггында данышан мүәллиф онун нечә дүзәлдилмәси һаггында әтрафлы мә'лумат верир. Көрәсән, футбол ојунунда гапыдан тәкбашына 17 топ кечирән, күчлү пәләнкә галиб кәлән бир адам һәјатда ола биләрми? Бу һекајәни охудугдан сонра һәдәнсә охучу буна инанмаг истәјир.

«Суалты буруг» һекајәси даһа марағлыдыр. Бурада Әдибә адлы мүһәндис бир гызын башына кәлән һадисәләр гәләмә алынмышдыр. Әдибә тәзә лајиһә үзәриндә ишләјир вә буну сынагдан чыхармаг үчүн дәниздә чалышыр. Суалты буруг һаггында јазычы әтрафлы вә кениш мә'лумат верир. Бу мә'лумат, шүбһәсиз ки, елми характердә дејилдир. Дәнизин дибиндә газма ишләри апарылыр, бирдән фантан башлајыр, лакин фәһләләр онун гаршысыны ала билмирләр. Әдибә һәјәчан кечирир. Бу чәтин вә горхулу вәзијјәтдән нечә чыхмалы? Лакин чыхыш јолу көрүнмүр. Дәнизлә әлагәнин кәсилдијини көрдүкдә совет адамлары чәлд суалты буругдакыларын көмәјинә чатырлар. Мүһәндис Әдибә вә онун нефтчи достлары хилас едилир. Лајиһә мүвәффәгијјәт газаныр. Демәк, суалты буруг гајырмаг мүмкүндүр?! Бәлкә дә јахын кәләчәкдә һекајәдә тәсвир олунан бу гејри-ади, мө'чүзәли һадисә һәгигәтә чевриләчәкдир. Хәзәр дәнизи нефт јатаглары илә зәнкиндир. Әлбәттә, бу јатаглара саһиб олмаг үчүн сабаһ суалты гајыглардан истифадә олуна биләр.

«Мәним 400 јашым вар», «Том Вилјам көзә көрүнмүр» һекајәләрини дә Намиг Абдуллајевин јахшы вә марағлы һекајәләриндән һесаб етмәк олар. Бу һекајәләрдә дә фантазија күчлүдүр. Бунларда мө'чүзәли һадисәләр марағлы верилмишдир. Биринчи һекајәдә башга планетә учан, сонра јенидән торпаға гајыдан бир кәнчин башына кәлән һадисәләр гәләмә алынмышдыр. Бурада елмин вә техниканын јениликләри һаггында да чохлу марағлы мә'лумат вардыр.

Икинчи һекајәдә исә балача Том Вилјамын ихтирасындан бәһс олунур. Бу һекајә өз идејасы, һадисәләринин кенишлији вә мә'насы илә нәзәр-диггәти хүсуси илә чәлб едир. Том көзә көрүнмәз бир палтар һазырламышдыр. Бүтүн шәһәрдә һамы бу барәдә данышыр, о, өзүнүн ихтира етдији палтары кејдикдә көзә көрүнмүр. Кәшфијјат идарәсинин ишчиси Милтон ондан бу палтары алмаг истәјир. Ағыллы оглан онун кәләкләринә алданмыр. О, билир ки, Милтон бу көзә көрүнмәз палтары нис мәгсәд үчүн ондан алыр. Милтон харичи өлкәләрә часуслар көндәрмәк ешги илә јашајыр. Том буна көрә дә Милтона гәти е'тиразыны билдирир, онун вермәк истәдији доллары гәтијјәтлә рәдд едир. Һекајәнин сонунда көстәрилир ки, Том һәмин көзә көрүнмәз палтары мәһв едир вә фәһләләрин азадлыг һәрәкатына гошулур.

Намиг Абдуллајевин ширин, рәван дили вардыр. О, бүтүн бу марағлы әһвалатлары елә дүзлү данышыр ки, охучу һекајәләри һәвәслә охумаға мәчбур олур. Әлбәттә, һекајәләрин бә'зи нөгсанлары вардыр. Бә'зән тәкрарлар нәзәрә чарпыр. Мәсәлән, «Суалты буруг» һекајәсиндә Әдибәнин бир күн ичәвә истәмәси ики јердә верилир ки, бу да һадисәләрә олан марағы зәифләдир. Һекајәләрдә бә'зән әлавә һадисәләр дә вар ки, бунлар үмуми сүжет хәтти илә бағланмыр. Намиг образларын чанлы олмасына да кәләчәкдә диггәти артырмалыдыр, һадисәләрә һәддиндән артыг үјмаг олмаз.

«Сеһирли оглан» мүәллифин илк китабыдыр. Үмид етмәк олар ки, о, кәләчәкдә елми-фантастик һекајәләр јаратмаг саһәсиндәки ишини даһа да кенишләндирәчәк, јени мүвәффәгијјәтләри илә ичтимаијјәтимизи севиндирәчәкдир.

Т. МАҺМУД.